HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a doua)

21 decembrie 2011 *

În cauza C-242/10,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia (Italia), prin decizia din 21 ianuarie 2010, primită de Curte la 17 mai 2010, în procedura

**Enel Produzione SpA**

împotriva

**Autorità per l'energia elettrica e il gas**,

cu participarea:

**Terna rete elettrica nazionale SpA**,

* Limba de procedură: italiana.

CURTEA (Camera a doua),

compusă din domnul J.N. Cunha Rodrigues, președinte de cameră, domnii U. Lõhmus, A. Rosas, A. Ó Caoimh și A. Arabadjiev (raportor), judecători,

avocat general: domnul P. Cruz Villalón,
grefier: doamna A. Impellizzeri, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 11 mai 2011,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru Enel Produzione SpA, de G. Greco și M. Muscardini, avvocati;

— pentru Terna rete elettrica nazionale SpA, de A. Clarizia, P. Ziotti, P. Clarizia și G. Guida, avvocati;

— pentru guvernul italian, de doamna G. Palmieri, în calitate de agent, asistată de domnul P. Gentili, avvocato dello Stato;

— pentru guvernul austriac, de domnul E. Riedl, în calitate de agent;

— pentru Comisia Europeană, de domnul C. Zadra și de doamna O. Beynet, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 21 iulie 2011,

pronunță prezenta

**Hotărâre**

1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea articolelor 23 CE, 43 CE, 49 CE și 56 CE, precum și a articolului 11 alineatele (2) și (6) și a articolului 24 din Directiva 2003/54/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2003 privind normele comune pentru piața internă de energie electrică și de abrogare a Directivei 96/92/CE (JO L 176, p. 37, Ediție specială, 12/vol. 2, p. 61).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Enel Produzione SpA (denumită în continuare „Enel”), pe de o parte, și Autorità per l'energia elettrica e il gas (denumită în continuare „AEEG”), pe de altă parte, cu privire la reglementarea națională care obligă producătorii de energie electrică ce dispun de instalații esențiale pentru funcționarea rețelei electrice să respecte, în formularea ofertelor de furnizare a energiei electrice, normele stabilite de societatea care gestionează rețeaua de transport și de distribuție a energiei electrice (denumită în continuare „operatorul de rețea”).

## Cadrul juridic

*Dreptul Uniunii*

3 Directiva 2003/54 face parte din „al doilea pachet energie" adoptat de legiuitorul Uniunii în vederea liberalizării progresive a pieței interne a energiei electrice și a gazelor. Conform articolului 1, Directiva 2003/54 „stabilește norme comune pentru producerea, transportul, distribuția și furnizarea energiei electrice. Aceasta definește normele de organizare și de funcționare a sectorului energiei electrice, accesul la piață, criteriile și procedurile aplicabile cererilor de ofertă și acordarea autorizațiilor, precum și exploatarea rețelelor".

4 În cadrul capitolului II din Directiva 2003/54, intitulat „Normele generale de organizare a sectorului", articolul 3, intitulat „Obligații de serviciu public și protecția consumatorului", prevede la alineatul (2):

„Ținând seama pe deplin de dispozițiile pertinente din tratat, în special de articolul 86, statele membre pot impune întreprinderilor din sectorul energiei electrice, în interes economic general, obligații de serviciu public referitoare la securitate, inclusiv securitatea aprovizionării, la regularitatea, la calitatea și la prețul furnizărilor, precum și la protecția mediului, inclusiv eficiența energetică și protecția climei. Aceste obligații trebuie să fie clar definite, transparente, nediscriminatorii și verificabile și trebuie să garanteze egalitatea accesului întreprinderilor de energie electrică din UE la consumatorii naționali. [...]"

5 Articolul 9 din directiva menționată, care reglementează sarcinile operatorilor de rețele de transport, prevede:

„Fiecare operator de rețele de transport are obligația:

(a) să asigure capacitatea pe termen lung a rețelei de a satisface cererile rezonabile de transport de energie electrică;

(b) să contribuie la securitatea aprovizionării prin capacități de transport și o fiabilitate a sistemului adecvată;

[…]”

6 Articolul 11 din aceeași directivă, intitulat „Dispecerizare și ajustare”, prevede la alineatele (2) și (6):

„(2) Dispecerizarea instalațiilor de producție și folosirea interconectărilor se stabilesc pe baza unor criterii care pot fi aprobate de către statul membru și care trebuie să fie obiective, publicate și aplicate în mod nediscriminatoriu, care să asigure funcționarea corespunzătoare a pieței interne a energiei electrice. Criteriile țin seama de ordinea de prioritate economică a energiei electrice provenite de la instalațiile de producție disponibile sau din transferurile prin interconectări, precum și de constrângerile de ordin tehnic ale rețelei.

[...]

(6) Operatorii de rețele de transport achiziționează energia pe care o folosesc pentru a acoperi pierderile de energie și capacitatea de rezervă în rețeaua lor, conform unor proceduri de piață transparente, nediscriminatorii și bazate pe regulile pieței, de fiecare dată când îndeplinesc această funcție."

7 În cadrul capitolului V, intitulat „Exploatarea rețelei de distribuție", articolul 14 din Directiva 2003/54, referitor la sarcinile operatorilor de rețele de distribuție, prevede:

„(1) Operatorul de rețele de distribuție asigură, în zona sa, securitatea rețelei de distribuție a energiei electrice, precum și fiabilitatea și eficiența acesteia, cu respectarea condițiilor de protecție a mediului.

(2) În nicio situație, operatorul nu trebuie să facă discriminări între utilizatorii sau categoriile de utilizatori ai rețelei, în special în favoarea întreprinderilor conexe.

[…]

(6) Atunci când operatorii de rețele de distribuție răspund de echilibrarea rețelelor de distribuție a energiei electrice, normele pe care le adoptă în acest scop trebuie să fie obiective, transparente și nediscriminatorii, incluzând reguli de taxare pentru redevențele care trebuie plătite utilizatorilor rețelei în caz de dezechilibru. Condițiile, inclusiv normele și prețurile, aplicabile prestării de servicii de către operatorii de rețele de transport, se stabilesc în mod nediscriminatoriu și având în vedere costurile, în conformitate cu o metodologie compatibilă cu articolul 23 alineatul (2), și trebuie publicate.

[…]"

8 În cadrul capitolului VII, intitulat „Organizarea accesului la rețea”, articolul 23 din această directivă, care privește autoritățile de reglementare, prevede la alineatul (1):

„Statele membre desemnează unul sau mai multe organe competente care să exercite funcția de autoritate de reglementare. Aceste autorități sunt total independente față de sectorul energiei electrice. Prin aplicarea prezentului articol, acestea au cel puțin misiunea de a asigura nediscriminarea, asigurarea unei concurențe efective și funcționarea eficientă a pieței, în special în ceea ce privește:

[…]

(b) orice mecanisme de soluționare a congestionării rețelei naționale de energie electrică;

[…]

(g) măsura în care operatorii de rețele de transport și de distribuție își îndeplinesc sarcinile în conformitate cu articolele 9 și 14;

[…]”

9 Articolul 24 din Directiva 2003/54, intitulat „Măsuri de protecție”, prevede că, în eventualitatea unei crize subite pe piața energiei și dacă este amenințată securitatea fizică sau siguranța persoanelor, a aparatelor sau a instalațiilor ori integritatea sistemului, un stat membru poate lua temporar măsurile de protecție necesare, pe care trebuie să le notifice imediat Comisiei Europene.

*Dreptul național*

10 Decretul-lege nr. 79 din 16 martie 1999 (GURI nr. 75 din 31 martie 1999, denumit în continuare „Decretul Bersani") a transpus Directiva 96/92/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 decembrie 1996 privind regulile comune pentru piața internă de energie electrică (JO 1997, L 27, p. 20).

11 Articolul 2 alineatul 10 din acest decret definește dispecerizarea drept „activitatea prin care se repartizează comenzile referitoare la utilizarea și la funcționarea coordonate ale instalațiilor de producție, ale rețelei de transport și ale serviciilor auxiliare". Astfel cum rezultă din dosarul transmis Curții, dispecerizarea este operațiunea prin care operatorul rețelei „controlează" instalațiile de producție care dispun de o rezervă de capacitate adecvată situate în zona acestuia, în funcție de necesarul cererii, pentru a se asigura, în orice moment, un echilibru între oferta și cererea de energie electrică în cadrul rețelei și a se garanta astfel continuitatea furnizării de energie electrică.

12 În conformitate cu articolul 3 alineatul 3 și cu articolul 5 din Decretul Bersani, AEEG a adoptat, la 30 decembrie 2003, Decizia nr. 168/03 (supliment ordinar la GURI nr. 24 din 30 ianuarie 2004) în vederea luării în considerare a puterii de piață la nivel local a anumitor instalații de producție indispensabile pentru satisfacerea cererii de energie electrică în condiții de securitate suficiente. Această decizie stabilește condițiile de funcționare a serviciului de dispecerizare privind energia electrică și de aprovizionare cu resursele energetice corespunzătoare.

13 Astfel cum prevede Decretul ministrului activităților productive din 19 decembrie 2003 (supliment ordinar la GURI nr. 301 din 30 decembrie 2003), piața italiană de energie electrică cuprinde trei piețe distincte, respectiv, în primul rând, piața zilei următoare (denumită în continuare „PZU"), pe care se negociază ofertele de achiziție și de vânzare de energie electrică pentru fiecare perioadă pertinentă din ziua următoare, în al doilea rând, piața intra-day (denumită în continuare „PI"), pe care se negociază ofertele de achiziție și de vânzare de energie electrică pentru suplimentarea

programelor privind introducerea și prelevarea definite pe PZU, și, în al treilea rând, piața serviciilor de dispecerizare (denumită în continuare „PSD"), împărțită în piața serviciilor de dispecerizare *ex ante* și piața de ajustare.

14 Decizia nr. 111/06, adoptată la 9 iunie 2006 de AEEG (supliment ordinar la GURI nr. 153 din 4 iulie 2006, denumită în continuare „Decizia nr. 111/06"), a modificat Decizia nr. 168/03 menționată la punctul 12 din prezenta hotărâre, punând la dispoziția operatorului principal de rețea, Terna rete elettrica nazionale SpA (denumită în continuare „Terna") un mecanism care să îi permită identificarea resurselor necesare pentru serviciile de dispecerizare. Este vorba despre regimul instalațiilor esențiale pentru funcționarea și securitatea rețelei electrice (denumit în continuare „regimul instalațiilor esențiale"). Prevederile referitoare la regimul instalațiilor esențiale erau cuprinse în titlul 2 din secțiunea 3 din anexa A la Decizia nr. 111/06 și în special la articolele 63, 64 și 65 din această anexă.

15 Decretul-lege nr. 185 din 29 noiembrie 2008, astfel cum a fost aprobat și modificat prin Legea nr. 2 din 28 ianuarie 2009 (supliment ordinar la GURI nr. 22 din 28 ianuarie 2009) privind măsuri urgente de sprijin acordat gospodăriilor, desfășurării activităților, ocupării forței de muncă și întreprinderilor și de modificare a cadrului strategic național prin măsuri anticriză (supliment ordinar la GURI nr. 280 din 29 noiembrie 2009, denumit în continuare „Decretul-lege nr. 185"), a reluat ideile de bază ale regimului instalațiilor esențiale. Articolul 3 alineatul 10 din acesta prevede principiile pe care trebuie să le respecte reglementarea referitoare la piața energiei electrice „ținând cont de criza economică internațională fără precedent și de efectele acesteia asupra pieței prețurilor materiilor prime, pentru a se garanta reducerea sarcinilor impuse gospodăriilor și întreprinderilor și pentru diminuarea prețului energiei electrice".

16 În special în ceea ce privește PSD, articolul 3 alineatul 10 litera d) din Decretul-lege nr. 185 prevede că „[g]estiunea sa este încredințată concesionarului serviciului de transport și de dispecerizare cu scopul de a permite selectarea necesarului de resurse care se impun pentru garantarea securității rețelei de energie electrică pe baza

diferitelor prestații pe care fiecare tip de resurse le furnizează rețelei prin intermediul unei evaluări transparente și eficiente din punct de vedere economic. Serviciile de dispecerizare sunt asigurate prin achiziționarea resurselor necesare de către operatorii abilitați. În cadrul [PSD], prețul energiei se stabilește pe baza diferitelor prețuri propuse în mod obligatoriu de fiecare utilizator abilitat și acceptate de concesionarul serviciilor de dispecerizare, acordându-se preferință ofertelor ale căror prețuri sunt cele mai scăzute, până când aceste nevoi sunt satisfăcute în totalitate [...]"

17 Articolul 3 alineatul 11 din Decretul-lege nr. 185 prevede în esență că, în vederea garantării unor costuri mai mici pentru gospodării și pentru întreprinderi și a reducerii prețului energiei electrice:

„AEEG [...] adaptează propriile decizii, inclusiv în domeniul dispecerizării energiei electrice, la următoarele principii și criterii directoare:

a) entitățile care dețin în mod individual instalații sau grupuri de instalații esențiale pentru satisfacerea necesarului de servicii de dispecerizare, astfel cum au fost identificate pe baza criteriilor stabilite de [AEEG] potrivit principiilor prevăzute la prezenta literă, trebuie să prezinte pe piețe oferte în condițiile stabilite de [AEEG], care implementează mecanisme specifice, destinate să asigure minimizarea costurilor pentru sistem și să garanteze o remunerare echitabilă a furnizorilor: în special, sunt esențiale pentru necesarul de servicii de dispecerizare, exclusiv pentru perioadele în care sunt îndeplinite condițiile descrise în continuare, instalațiile care, din punct de vedere tehnic și structural, se dovedesc indispensabile pentru soluționarea congestiilor la nivelul rețelei sau pentru menținerea unor niveluri adecvate de siguranță a sistemului electric național pentru o perioadă semnificativă;

b) se adoptă măsuri pentru a ameliora eficiența [PSD], pentru a stimula reducerea costurilor de aprovizionare aferente serviciilor menționate, pentru a contracta resurse pe termen lung și pentru a stabiliza contraprestația datorată de consumatorii finali."

18 Pentru punerea în aplicare a Decretului-lege nr. 185 și a Legii nr. 2/09, AEEG a emis, la 29 aprilie 2009, Decizia nr. ARG/elt 52/09 (supliment ordinar la GURI nr. 133 din 11 iunie 2009, denumită în continuare „Decizia nr. 52/09"), care, la articolul 1, modifică articolele 63, 64 și 65 din anexa A la Decizia nr. 111/06. Prin intermediul Deciziei nr. 52/09, AEEG a introdus o nouă reglementare privind dispecerizarea, aplicabilă instalațiilor esențiale pentru funcționarea și securitatea rețelelor de energie electrică.

19 Potrivit articolului 63 alineatul 9 din anexa A la decizia nr. 111/06, astfel cum a fost modificată prin Decizia nr. 52/09, operatorul de rețele trebuie să prevadă și să publice în fiecare an o listă a instalațiilor și a grupurilor de instalații considerate indispensabile pentru funcționarea și securitatea rețelei de energie electrică. Aceste instalații sunt supuse obligațiilor de ofertă și regimului de remunerare descrise la articolele 63-65 din anexa A la Decizia nr. 111/06, astfel cum a fost modificată prin Decizia nr. 52/09.

20 Regimul prevăzut la articolul 64 din anexa A la Decizia nr. 111/06, astfel cum a fost modificată prin Decizia nr. 52/09 (denumit în continuare „regimul comun"), prevede că proprietarul unei instalații esențiale este obligat să prezinte, pentru cantitățile și pentru perioada în care instalația sa este considerată esențială, oferte care trebuie să respecte următoarele condiții:

— în cadrul PZU și al PI, ofertele de vânzare trebuie făcute la prețul zero, iar ofertele de achiziție, fără indicarea prețului și

— în cadrul PSD, ofertele trebuie să fie egale cu prețul energiei electrice vândute pe PZU.

21 Astfel cum rezultă din dosarul prezentat Curții, producătorul are posibilitatea de a stabili în mod liber prețul în ceea ce privește cantitățile și orele care nu sunt considerate esențiale.

22 În plus, prin Decizia nr. 52/09, a fost inserat în anexa A la Decizia nr. 111/06 articolul 65 bis, care prevede posibilitatea ca proprietarul instalațiilor esențiale să aleagă pentru instalațiile sale, pe o bază contractuală, o modalitate de ofertă diferită de cea prevăzută la articolele 63-65 din anexa A la Decizia nr. 111/06, astfel cum a fost modificată prin Decizia nr. 52/09, astfel încât niciuna dintre instalațiile de producție de care dispune să nu fie înscrisă pe lista instalațiilor esențiale aferente anului calendaristic la care se referă contractul.

*Acțiunea principală și întrebarea preliminară*

23 În calitate de întreprindere producătoare de energie electrică și deținătoare a unor instalații calificate drept esențiale, Enel a sesizat instanța de trimitere cu o acțiune în anularea Deciziei nr. 52/09, susținând printre altele că aceasta este contrară Directivei 2003/54 și în special articolului 11 alineatele (2) și (6) din aceasta.

24 Enel arată că, în sistemul introdus prin reglementarea atacată, punerea la dispoziție de către operatorul rețelei a cantității de energie electrică necesare pentru funcționarea serviciilor de dispecerizare nu ar face obiectul sistemului cererii și ofertei și s-ar realiza în temeiul unor ordine date întreprinderilor deținătoare de instalații sau de grupuri de instalații declarate esențiale de a pune la dispoziție anumite cantități de energie pe toate piețele care constituie bursa de energie electrică, adică PZU, PI și PSD, la un

preț care nu este determinat de producător în cadrul propriilor strategii de afaceri, ci impus de AEEG cu trimitere la prețul mediu al bursei stabilit pe PZU și pe PI, cu trimitere la prețuri rezultate din vânzările de pe piața bursieră specializată de referință, adică PSD.

25 Cele menționate mai sus ar contraveni obiectivelor și dispozițiilor Directivei 2003/54, care, în intenția de a armoniza legislațiile diverselor state membre, ar fi prevăzut că producția și oferta de energie electrică trebuie să aibă loc într-un context concurențial, pe o piață liberă, iar nu potrivit unui model autoritar. Reglementarea prevăzută de Decizia nr. 52/09 ar contraveni de asemenea alineatelor (2) și (6) ale articolului 11 din această directivă, care prevăd că serviciile de dispecerizare trebuie să respecte criteriul priorității economice a energiei electrice provenite de la instalațiile de producție, selectând ofertele disponibile pe baza criteriului economic, iar operatorii de rețele trebuie să achiziționeze energia pe care o folosesc pentru a acoperi pierderile și capacitatea de rezervă în rețeaua lor, conform unor proceduri transparente, nediscriminatorii, bazate pe „regulile pieței".

26 Instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă reglementarea națională în discuție este compatibilă cu normele din tratat privind libertatea de stabilire, libera prestare a serviciilor, precum și libera circulație a mărfurilor și a capitalurilor. Astfel, impunerea unei obligații de a contracta ar constitui o ingerință substanțială în libertatea de a contracta de care beneficiază, în principiu, operatorii economici și ar fi de natură să determine sarcini suplimentare pentru aceștia și o modificare a strategiei lor comerciale. S-ar crea de asemenea un obstacol în calea libertății de stabilire prin fixarea anticipată a prețului de vânzare al energiei.

27 Instanța de trimitere își exprimă incertitudinea dacă măsurile prevăzute de reglementarea națională în discuție pot fi justificate în temeiul derogărilor acordate la articolul 86 alineatul (2) CE și la articolul 3 alineatul (2) din Directiva 2003/54, întrucât nu ar fi sigur că acestea pot constitui obligații de serviciu public.

28 Instanța își exprimă de asemenea incertitudinea privind caracterul proporțional al măsurilor respective. Astfel, acestea nu ar fi destinate să pună în aplicare condițiile de concurență pe PSD în vederea reducerii puterii operatorilor care ocupă poziții centrale, dar ar limita, în vederea reducerii acestei puteri, rolul PSD în favoarea unui sistem administrativ de furnizare a energiei electrice de către operatorul rețelei. În plus, nu s-ar fi demonstrat că puterea de piață a operatorilor respectivi nu se poate reduce cu ajutorul unor măsuri consecvente cu alegerea de liberalizare a pieței.

29 În sfârșit, instanța de trimitere arată că măsurile în discuție sunt de natură să constituie o derogare permanentă de la regimul pieței interne a energiei. În plus, astfel de măsuri nu ar putea constitui „măsuri de protecție" în sensul articolului 24 din Directiva 2003/54.

30 În aceste condiții, Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Articolele 23 [CE], 43 [CE], 49 [CE] și 56 [CE], precum și [articolul] 11 alineatele (2) și (6) și […] [articolul] 24 din Directiva 2003/54 se opun unei reglementări naționale care, fără să fi fost notificată Comisiei [...], impune în mod permanent anumitor producători de energie electrică ce sunt, în anumite condiții, esențiali pentru satisfacerea cererii de servicii de dispecerizare să prezinte oferte pe piețele bursei de energie electrică potrivit unor programe stabilite în mod neautonom de operatorul de rețea și care nu permite libera stabilire de către producător a plății acestor oferte, ci o condiționează de parametri care nu sunt stabiliți în avans, conform unor «proceduri transparente, nediscriminatorii și bazate pe regulile pieței»?"

**Cu privire la întrebarea preliminară**

*Considerații introductive*

31 Prin intermediul întrebării adresate, instanța de trimitere solicită Curții să se pronunțe cu privire la interpretarea dispozițiilor articolului 56 CE, privind libera circulație a capitalurilor.

32 În această privință, trebuie amintit că Curtea nu se poate pronunța asupra unei întrebări preliminare adresate de o instanță națională atunci când nu dispune de elementele de fapt sau de drept necesare pentru a răspunde în mod util întrebărilor care i-au fost adresate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 decembrie 2006, Cipolla și alții, C-94/04 și C-202/04, Rec., p. I-11421, punctul 25, precum și Hotărârea din 31 ianuarie 2008, Centro Europa 7, C-380/05, Rep., p. I-349, punctul 53). Decizia de trimitere trebuie să indice motivele exacte care au determinat instanța națională să reflecteze asupra interpretării dreptului Uniunii și să aprecieze ca necesar să adreseze întrebări preliminare Curții. În acest context, este indispensabil ca instanța națională să ofere un minim de explicații cu privire la motivele care au stat la baza alegerii prevederilor din dreptul Uniunii a căror interpretare o solicită și cu privire la legătura pe care o stabilește între aceste prevederi și legislația națională aplicabilă litigiului din acțiunea principală (Hotărârea Centro Europa 7, citată anterior, punctul 54 și jurisprudența citată).

33 Or, instanța de trimitere nu prezintă nicio explicație cu privire la legătura pe care o stabilește între, pe de o parte, dispozițiile tratatului referitoare la libera circulație a capitalurilor și, pe de altă parte, acțiunea principală sau obiectul acesteia. Prin urmare, trebuie să se considere că, în măsura în care vizează dispozițiile tratatului privind libera circulație a capitalurilor, întrebarea este inadmisibilă.

34 În ceea ce privește dispozițiile tratatului referitoare la libera circulație a mărfurilor, libera prestare a serviciilor și libertatea de stabilire, care au fost invocate de instanța de trimitere, trebuie remarcat, pe de o parte, că Directiva 2003/54 a fost adoptată, printre altele, în temeiul articolului 47 alineatul (2) CE și al articolului 55 CE, referitoare la libertățile respective. Pe de altă parte, litigiul principal are la bază o acțiune formulată împotriva reglementării naționale privind serviciile de dispecerizare. Or, acestea din urmă constituie tocmai obiectul articolului 11 din Directiva 2003/54. În ceea ce privește acțiunea principală, această directivă asigură transpunerea în sectorul energiei electrice a libertăților fundamentale consacrate de tratat, printre care libera circulație a mărfurilor, libera prestare a serviciilor și libertatea de stabilire, și contribuie astfel la garantarea acestora. Prin urmare, eventuala existență a unor obstacole în calea acestor libertăți trebuie examinată prin raportare la directiva respectivă.

35 În ceea ce privește articolul 24 din Directiva 2003/54 menționat de instanța de trimitere, trebuie precizat că acest articol are ca obiect măsurile de protecție pe care un stat membru este autorizat să le adopte pentru a atenua riscurile excepționale la care este expusă rețeaua. Cu toate acestea, trebuie menționat că, deși Decretul-lege nr. 185 a fost adoptat „ținând cont de criza economică internațională și de efectele acesteia asupra pieței materiilor prime", din dosarul transmis Curții nu rezultă că adoptarea acestei reglementări este cauzată de o criză intervenită brusc pe piața energiei sau de o amenințare la adresa securității fizice sau a siguranței persoanelor, a aparatelor sau a instalațiilor ori la adresa integrității sistemului, astfel cum se prevede la articolul 24. În aceste condiții, trebuie să se considere că articolul respectiv nu este relevant în raport cu răspunsul la întrebarea preliminară.

36 Trebuie menționat de altfel că, în măsura în care instanța de trimitere își exprimă incertitudinea dacă măsurile în discuție pot constitui obligații de serviciu public, trebuie să se țină cont de asemenea de articolul 3 alineatul (2) din Directiva 2003/54, potrivit căruia statele membre pot impune astfel de obligații întreprinderilor din sectorul energiei electrice.

37 Având în vedere aceste elemente și pentru a furniza instanței de trimitere un răspuns util pentru soluționarea acțiunii principale, trebuie să se considere că, prin întrebarea adresată, se solicită să se stabilească dacă Directiva 2003/54 și în special articolul 3 alineatul (2) și articolul 11 alineatele (2) și (6) din aceasta trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale precum cea în discuție în acțiunea principală, care impune operatorilor care dețin instalații sau grupuri de instalații care, potrivit criteriilor stabilite de autoritatea națională de reglementare, sunt considerate esențiale pentru satisfacerea necesarului de energie electrică în raport cu serviciile de dispecerizare obligația de a prezenta oferte pe piețele naționale de energie electrică în condițiile stabilite în prealabil de această autoritate.

*Condițiile pentru intervenția statelor membre*

Obligațiile de serviciu public

38 Articolul 3 alineatul (2) din Directiva 2003/54 prevede că, ținând seama pe deplin de articolul 86 CE, statele membre pot impune întreprinderilor din sectorul energiei electrice, în interes economic general, obligații de serviciu public referitoare la securitate, inclusiv securitatea aprovizionării, la regularitatea, la calitatea și la prețul furnizărilor.

39 Trebuie arătat că, în temeiul articolului 3 alineatul (9) din Directiva 2003/54, statele membre au obligația să informeze Comisia în legătură cu toate măsurile adoptate pentru îndeplinirea obligațiilor de serviciu public, inclusiv protecția consumatorilor, și în legătură cu posibilul lor efect asupra concurenței interne și internaționale, indiferent dacă aceste măsuri necesită sau nu necesită o derogare de la dispozițiile acestei directive, și să notifice, la fiecare doi ani, orice eventuală modificare a acestor

măsuri (a se vedea în acest sens Hotărârea din 20 aprilie 2010, Federutility și alții, C-265/08, Rep., p. I-3377, punctul 23), iar notificarea acestor măsuri permite să se verifice dacă un stat membru a intenționat să impună o obligație de serviciu public. Cu toate acestea, lipsa notificării nu este suficientă pentru a demonstra că reglementarea în discuție nu constituie o obligație de serviciu public.

40 Articolul 86 alineatul (2) CE prevede, pe de o parte, că întreprinderile care au sarcina de a gestiona serviciile de interes economic general se supun regulilor de concurență, în măsura în care aplicarea acestor norme nu împiedică, în drept sau în fapt, îndeplinirea misiunii speciale care le-a fost încredințată, și, pe de altă parte, că dezvoltarea schimburilor comerciale nu trebuie să fie afectată într-o măsură care contravine intereselor Uniunii.

41 Astfel cum a precizat Curtea, această dispoziție vizează concilierea interesului statelor membre de a utiliza anumite întreprinderi drept instrument de politică economică sau socială și a interesului Uniunii de respectare a normelor de concurență și de menținere a unității pieței comune (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 septembrie 1999, Albany, C-67/96, Rec., p. I-5751, punctul 103 și jurisprudența citată).

42 Rezultă astfel din însăși formularea articolului 86 CE că obligațiile de serviciu public care pot fi impuse întreprinderilor în temeiul articolului 3 alineatul (2) din Directiva 2003/54 trebuie să respecte principiul proporționalității și că, prin urmare, aceste obligații nu pot aduce atingere stabilirii libere a prețului furnizării de energie electrică decât în măsura necesară realizării obiectivului de interes economic general pe care acestea îl urmăresc (Hotărârea Federutility și alții, citată anterior, punctul 33).

Reglementarea Uniunii privind piața energiei electrice și serviciile de dispecerizare

43 În cadrul liberalizării progresive a pieței energiei electrice, autorităților de reglementare desemnate de statele membre le-au fost încredințate responsabilități speciale. Astfel, în conformitate cu articolul 23 alineatul (1) literele (b) și (g) din Directiva 2003/54, autoritățile de reglementare, precum AEEG, au misiunea de a asigura nediscriminarea, o concurență efectivă și funcționarea eficientă a pieței, în special în ceea ce privește mecanismele de soluționare a congestionării rețelei naționale de energie electrică și măsura în care operatorii de rețele de transport și de distribuție își îndeplinesc sarcinile în conformitate cu articolele 9 și 14 din această directivă.

44 Articolul 9 literele (a) și (b) din Directiva 2003/54 prevede că fiecare operator de rețele are obligația să asigure capacitatea pe termen lung a rețelei de a satisface cererile rezonabile de transport de energie electrică și să contribuie la securitatea aprovizionării prin capacități de transport și o fiabilitate a sistemului adecvate. Articolul 14 alineatele (1), (2) și (6) din această directivă prevede că operatorul asigură, în zona sa, securitatea rețelei, precum și fiabilitatea și eficiența acesteia, fără să facă discriminări între utilizatorii rețelei.

45 În ceea ce privește în special serviciile de dispecerizare, trebuie menționat că, potrivit articolelor 9 și 11 din Directiva 2003/54, operatorul de rețele răspunde de gestionarea fluxului de energie electrică în cadrul rețelei pentru a asigura securitatea, fiabilitatea și eficiența acesteia. Această directivă îi atribuie astfel operatorului de rețele răspunderea cu privire la dispecerizarea instalațiilor de producție din zona sa.

46 Potrivit articolului 11 alineatul (2) din Directiva 2003/54, dispecerizarea instalațiilor de producție se stabilește pe baza unor criterii care pot fi aprobate de către statul membru respectiv și care trebuie să fie obiective, publicate și aplicate în mod

nediscriminatoriu. Aceste criterii trebuie să țină seama de ordinea de prioritate economică a energiei electrice provenite de la instalațiile de producție disponibile, precum și de constrângerile de ordin tehnic ale rețelei. În ceea ce privește alineatul (6) al articolului respectiv, acesta prevede, în esență, că operatorul de rețele achiziționează energia pe care o folosește conform unor proceduri de piață transparente, nediscriminatorii și bazate pe regulile pieței.

47 Articolul 3 alineatul (2) și articolul 11 alineatele (2) și (6) din Directiva 2003/54 permit statului membru în discuție să impună, prin intermediul autorităților de reglementare și al operatorilor de rețele, obligații de serviciu public întreprinderilor care dispun de instalațiile de producție necesare pentru satisfacerea necesarului serviciului de dispecerizare, în măsura în care sunt îndeplinite condițiile prevăzute de aceste dispoziții.

48 O reglementare care prevede o astfel de intervenție trebuie să urmărească un obiectiv de interes economic general și să respecte principiul proporționalității. În plus, obligațiile respective trebuie să fie clar definite, transparente, nediscriminatorii și verificabile și trebuie să garanteze egalitatea accesului întreprinderilor respective la consumatorii naționali. În orice caz, dispecerizarea acestor instalații se stabilește pe baza unor criterii obiective, publicate și aplicate în mod nediscriminatoriu, care să țină seama de prioritatea economică a energiei electrice provenite de la instalațiile respective, precum și de constrângerile de ordin tehnic ale rețelei.

49 Revine instanței de trimitere sarcina de a aprecia, în cadrul acțiunii principale, dacă sunt îndeplinite aceste cerințe. Totuși, revine Curții obligația de a-i furniza toate indicațiile necesare în acest sens în raport cu dreptul Uniunii.

*Interesul economic general*

50 Trebuie amintit că statele membre au dreptul, cu respectarea dreptului Uniunii, să definească întinderea și organizarea serviciilor lor de interes economic general. În special, acestea pot ține cont de obiective proprii politicii lor naționale (a se vedea în acest sens Hotărârile citate anterior Albany, punctul 104, precum și Federutility și alții, punctul 29).

51 Astfel cum rezultă din articolul 3 din Decretul Bersani, serviciul de dispecerizare a energiei electrice este un serviciu public destinat să asigure echilibrul dintre oferta și cererea de energie electrică în cadrul rețelei de transport național, garantând astfel securitatea și continuitatea furnizării de energie electrică.

52 În ceea ce privește aspectul dacă unei întreprinderi precum Terna i s-a încredințat gestiunea unor servicii de interes general, trebuie menționat că, astfel cum rezultă din decizia de trimitere, acestei întreprinderi i s-a încredințat, printr-o concesiune de drept public, responsabilitatea serviciului de dispecerizare.

53 În special, în ceea ce privește regimul instalațiilor esențiale, acesta a fost adoptat, astfel cum se amintește la articolul 3 alineatul 10 din Decretul-lege nr. 185, în vederea garantării unor costuri mai mici pentru gospodării și pentru întreprinderi și a reducerii prețului energiei electrice.

54 Obligațiile menționate la punctul precedent au fost stabilite ca urmare a unor preocupări privind securitatea rețelei și protecția consumatorului, menționate la articolul 3 alineatul (2) din Directiva 2003/54. Se admite, așadar, în principiu, că regimul instalațiilor esențiale urmărește un obiectiv de interes economic general.

*Respectarea principiului proporționalității*

55 Deși, astfel cum rezultă din cuprinsul punctului 42 din prezenta hotărâre, articolul 3 alineatul (2) din Directiva 2003/54 coroborat cu articolul 86 CE permite să se impună întreprinderilor însărcinate cu gestiunea unui serviciu public obligații privind, printre altele, stabilirea prețului de furnizare a energiei electrice, o reglementare națională care impune astfel de obligații trebuie să poată garanta realizarea obiectivului pe care îl urmărește și să nu depășească ceea ce este necesar pentru îndeplinirea acestui obiectiv, pentru a corespunde criteriului proporționalității.

56 Trebuie să se examineze, așadar, dacă o reglementare precum cea în discuție în acțiunea principală poate să garanteze realizarea obiectivelor invocate, respectiv securitatea rețelei și protecția consumatorului.

57 Din dosarul prezentat Curții rezultă că această reglementare națională se aplică numai în cazul operatorilor care dispun de instalații esențiale, respectiv în situațiile în care nu există decât o singură unitate de producție care, ca urmare a caracteristicilor sale tehnice și a rapidității cu care variază puterea sa, poate să ofere resursele necesare pentru necesitățile dispecerizării. Pe o piață precum cea a energiei electrice, pe care cererea se caracterizează prin lipsa elasticității, iar bunul în discuție nu poate fi stocat, o astfel de instalație ar fi indispensabilă pentru soluționarea congestiilor și/sau pentru menținerea nivelului de securitate al sistemului. Acest caracter indispensabil sau esențial ar conferi operatorului care dispune de o astfel de instalație statutul de operator care se află într-o poziție strategică și este imposibil de înlocuit.

58 Republica Italiană a subliniat în această privință, fără a fi contrazisă, că această situație a determinat o creștere nejustificată a costurilor și a prețului final al energiei electrice, creștere care nu ar corespunde unei creșteri reale a costurilor și care ar risca să afecteze securitatea aprovizionărilor.

59 În această privință, nu se poate exclude *a priori* că o creștere excesivă a prețului ofertelor de vânzare, ca urmare a existenței unor astfel de poziții strategice și imposibil de înlocuit, se poate repercuta asupra prețului energiei electrice plătit de utilizatorii finali și de întreprinderi.

60 În aceste condiții, se poate admite că aplicarea regimului instalațiilor esențiale în cazul producătorilor considerați că ocupă o poziție strategică și imposibil de înlocuit pe piață poate garanta securitatea rețelei și protecția consumatorului.

61 În ceea ce privește regimul instalațiilor esențiale, astfel cum a fost modificat prin Decizia nr. 52/09, din dosarul prezentat Curții rezultă că Decretul-lege nr. 185 și Decizia nr. 52/09 au fost adoptate în urma constatării lipsei de eficiență a sistemului în vigoare la momentul respectiv, ca urmare a numărului redus de centrale considerate esențiale, dar și a faptului că respectiva calificare drept „esențiale" se referea exclusiv la instalațiile individuale, iar nu și la întreprinderile care le dețineau, astfel încât „se putea ajunge ca aplicarea regimului obligatoriu în cazul unei anumite instalații să nu fie suficientă pentru a elimina situațiile în care anumiți operatori ar avea o poziție dominantă pe piață și, în calitate de proprietari ai altor instalații indispensabile în mod global pentru acoperirea necesarului de dispecerizare, ar putea oricum să stabilească unilateral prețul de vânzare al cantității marginale de energie necesare în anumite condiții de funcționare a rețelei".

62 Prin urmare, în măsura în care, potrivit articolului 63 alineatul 2 litera a) din anexa A la Decizia nr. 111/06, astfel cum a fost modificată prin Decizia nr. 52/09, Terna consideră esențială orice instalație în lipsa căreia ar fi imposibil să se garanteze securitatea rețelei și în măsura în care, potrivit alineatului 3 literele a) și b) al acestui articol, este vorba despre instalații de producție care sunt strict necesare și indispensabile pentru satisfacerea necesarului de servicii de dispecerizare, o reglementare precum regimul instalațiilor esențiale poate garanta securitatea rețelei și protecția consumatorului.

63 Cu toate acestea, trebuie analizat dacă această metodă de intervenție nu depășește ceea ce este necesar pentru a atinge obiectivele de interes economic general urmărite.

64 Enel a susținut în această privință, fără să fie contrazisă, că Decizia nr. 52/09 a avut drept efect aplicarea regimului instalațiilor esențiale în cazul unei părți considerabile din capacitatea sa de producție, care a crescut de la 500 MW la peste 10 000 MW. Revine instanței de trimitere competența de a verifica temeinicia acestei afirmații.

65 Trebuie să se examineze, în acest context, principalele caracteristici ale regimului instalațiilor esențiale, astfel cum a fost modificat prin Decizia nr. 52/09.

66 Articolul 63 alineatul 9 litera b) din anexa A la Decizia nr. 111/06, astfel cum a fost modificată prin Decizia nr. 52/09, prevede că Terna poate stabili numărul de ore și puterea instalațiilor și/sau a grupurilor de instalații considerate esențiale. În consecință, Terna înscrie unitățile și instalațiile numai în intervalele orare și pentru cantitățile pentru care instalația de producție este considerată esențială pentru securitatea rețelei. În ceea ce privește cantitățile care nu sunt considerate esențiale, regimul comun prevede că producătorul are posibilitatea de a oferi pe piață cantitatea pe care o dorește la prețul dorit.

67 În plus, articolul 64 alineatele 3 și 4 din anexa A la Decizia nr. 111/06, astfel cum a fost modificată prin Decizia nr. 52/09, prevede că, la stabilirea limitelor și a criteriilor privind PSD, Terna trebuie să țină seama de rezultatele obținute pe PZU și pe PI. Mai precis, în ceea ce privește prețul ofertelor de vânzare sau de cumpărare acceptate pe PSD, articolul 64 alineatul 7 din anexa A la Decizia nr. 111/06, astfel cum a fost modificată prin Decizia nr. 52/09, prevede că acesta echivalează cu prețul de vânzare al energiei electrice pe PZU din zona în care se află instalația de producție. Prin urmare,

deși este adevărat că această energie electrică nu îi va fi plătită la prețul pe care utilizatorul serviciului de dispecerizare ar fi putut să îl ofere și să îl obțină pe aceste piețe, întrucât oferta pe PZU și pe PI trebuie să fie zero, trebuie să se constate că aceasta îi va fi plătită la prețul mediu al pieței care corespunde aceleiași zone.

68 În aceste condiții, contrar susținerilor Enel, trebuie menționat că energia electrică disponibilă pe PZU nu apare ca fiind plătită la prețuri total diferite de valorile de pe piața bursieră specializată de referință. Întrucât articolul 64 alineatul 7 din Decizia nr. 111/06, astfel cum a fost modificată prin Decizia nr. 52/09, prevede că această energie va fi plătită la prețul mediu al pieței corespunzător zonei în care se află instalația de producție, trebuie să se constate că, astfel cum se prevede, de altfel, la articolul 3 alineatul 11 din Decretul-lege nr. 185, acest regim pare de natură a garanta o remunerare echitabilă a operatorilor care dispun de astfel de instalații.

69 În plus, articolul 64 alineatul 8 din anexa A la Decizia nr. 111/06, astfel cum a fost modificată prin Decizia nr. 52/09, prevede că, dacă acest preț este inferior costurilor variabile ale instalației, Terna acordă operatorului care dispune de instalația esențială o compensație care corespunde diferenței, dacă este pozitivă, dintre costul variabil acordat unităților de producție ale respectivei instalații și prețul de vânzare al energiei electrice pe PZU. Din dosarul prezentat Curții rezultă că un astfel de mecanism urmărește să garanteze utilizatorului serviciului de dispecerizare că remunerarea instalațiilor esențiale disponibile pe piețe nu este inferioară costurilor variabile ale instalației înseși.

70 În plus, regimul instalațiilor esențiale prezintă o anumită flexibilitate și pare să propună operatorilor care dispun de instalații esențiale alternative menite să reducă impactul aplicării acesteia în ceea ce îi privește.

71 Astfel, articolul 63 alineatul 5 din anexa A la Decizia nr. 111/06, astfel cum a fost modificată prin Decizia nr. 52/09, permite utilizatorului serviciului de dispecerizare să aleagă grupul minim de instalații de producție, dintre cele preselectate de Terna, care va fi supus regimului instalațiilor esențiale.

72 Articolul 63 alineatul 11 din anexa A la Decizia nr. 111/06, astfel cum a fost modificată prin Decizia nr. 52/09, permite utilizatorului serviciului de dispecerizare să solicite AEEG aplicarea „regimului de rambursare a costurilor", care permite încasarea unei compensații speciale, stabilită de AEEG și egală cu diferența dintre costurile de producție recunoscute pentru instalația esențială și veniturile generate de aceasta în perioada în care a figurat pe lista instalațiilor esențiale. În schimb, se prevede că instalația respectivă este supusă regimului comun pentru perioadele și pentru capacitatea de producție declarate esențiale, dar și unor restricții suplimentare cu privire la cantitățile și la perioadele neesențiale sau „libere", prevăzute la articolul 65 din anexa A la Decizia nr. 111/06, astfel cum a fost modificată prin Decizia nr. 52/09.

73 În ceea ce privește instalațiile cuprinse în lista menționată la articolul 63 alineatul 1 din anexa A la Decizia nr. 111/06, astfel cum a fost modificată prin Decizia nr. 52/09, în cazul cărora nu a fost admis respectivul regim de rambursare a costurilor, articolul 64 alineatul 9 din această decizie, astfel cum a fost modificată, prevede că utilizatorul serviciului de dispecerizare poate propune Terna, în termenele și potrivit modalităților pe care le-au stabilit împreună în prealabil, să înlocuiască una sau mai multe unități de producție cu alte unități de producție pe care le deține.

74 De altfel, proprietarii de instalații esențiale au posibilitatea de a deroga de la reglementarea aplicabilă instalațiilor esențiale prin intermediul mecanismului contractual prevăzut la articolul 65 bis din anexa A la Decizia nr. 111/06, astfel cum a fost modificată prin Decizia nr. 52/09, care le permite să încheie cu Terna unul dintre cele două tipuri de contracte prevăzute la acest articol. Aceste contracte sunt aprobate de AEEG înainte de semnarea acestora cu proprietarii respectivi. Potrivit dispozițiilor acestor

contracte, utilizatorul serviciului de dispecerizare, proprietar al instalațiilor esențiale, se angajează să pună la dispoziția Terna pe PZU cantități definite din capacitățile de producție prin oferirea acestora spre cumpărare sau spre vânzare la prețuri prestabilite de AEEG, în schimbul plății unei prime de către Terna. Trebuie menționat, de altfel, că Enel a optat pentru un astfel de mecanism alternativ.

75 În ceea ce privește durata intervenției prevăzute de reglementarea din acțiunea principală, aceasta trebuie să fie limitată la ceea ce este strict necesar pentru îndeplinirea obiectivelor pe care le urmărește. În această privință, trebuie să se constate că, în măsura în care lista instalațiilor esențiale face obiectul unei proceduri anuale de revizuire și de reevaluare, instalațiile nu par să fie înscrise pe această listă decât pentru o perioadă limitată. În orice caz, înscrierea unei instalații pe această listă nu trebuie menținută decât în măsura în care instalația respectivă este calificată drept esențială, adică atât timp cât nu există o altă instalație în măsură să ofere, în mod concurent, resursele necesare pentru satisfacerea cerințelor de dispecerizare dintr-o zonă determinată.

76 În această privință, trebuie menționat că Decretul-lege nr. 185 are ca obiectiv, printre altele, ameliorarea rețelei de transport, iar articolul 3 alineatul 11 litera b) din acesta prevede că AEEG adoptă și alte tipuri de măsuri pentru a ameliora eficiența pieței serviciilor de dispecerizare, pentru a stimula reducerea costurilor de aprovizionare aferente serviciilor respective, pentru a contracta resurse pe termen lung și pentru a stabiliza contraprestația datorată de consumatorii finali.

77 Trebuie adăugat că Republica Italiană a subliniat că regimul instalațiilor esențiale nu este destinat să aibă un caracter permanent și că va putea fi abandonat în situația în care intervențiile structurale pe termen mediu și lung cu privire la rețea, care au fost deja realizate în zonele cele mai critice, precum Sicilia și Sardinia, sau care sunt prevăzute de legiuitorul național, vor ameliora eficiența gestiunii serviciilor de dispecerizare prin reducerea concentrării puterii de piață la nivel local a acestor instalații.

78 În sfârșit, trebuie să se constate că, astfel cum rezultă din articolul 63 alineatul 2 litera b) din anexa A la Decizia nr. 111/06, astfel cum a fost modificată prin Decizia nr. 52/09, regimul instalațiilor esențiale a permis să se includă, pe lângă instalațiile speciale indispensabile pentru satisfacerea necesarului unui serviciu de dispecerizare, anumite instalații care sunt indispensabile în mod global pentru satisfacerea necesarului serviciilor de dispecerizare.

79 Pe de altă parte, astfel cum a arătat avocatul general la punctul 70 din concluzii, aceste din urmă instalații pot fi necesare din punct de vedere economic, în măsura în care își plasează proprietarii într-o poziție dominantă pe piață, care le permite să controleze prețurile energiei electrice, inclusiv prețurile plătite pentru serviciile de dispecerizare.

80 În aceste condiții, reglementarea din acțiunea principală nu pare să depășească ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivelor pe care le urmărește. Revine totuși instanței de trimitere sarcina de a verifica dacă aceasta este situația.

*Respectarea celorlalte condiții prevăzute la articolul 3 alineatul (2) și la articolul 11 alineatele (2) și (6) din Directiva 2003/54*

81 Astfel cum rezultă din cuprinsul punctului 48 din prezenta hotărâre, trebuie să se verifice de asemenea dacă obligațiile de serviciu public referitoare la dispecerizare impuse Terna și operatorilor care dispun de instalații esențiale sunt obiective, clar definite, transparente, publicate și verificabile.

82 În această privință, trebuie menționat că Decizia nr. 111/06, astfel cum a fost modificată prin Decizia nr. 52/09, precum și articolul 3 alineatul 11 din Decretul-lege nr. 185 și Codul privind transportul, dispecerizarea, dezvoltarea și securitatea rețelei (Codice

di trasmissione, dispacciamento, sviluppo e sicurezza della rete) precizează condițiile și criteriile potrivit cărora Terna califică drept esențială o instalație sau un grup de instalații. Articolul 63 din anexa A la Decizia nr. 111/06, astfel cum a fost modificată prin Decizia nr. 52/09, prevede de asemenea că Terna stabilește și publică în fiecare an o listă a instalațiilor respective. Astfel cum rezultă din dosar, aceste criterii sunt comentate în raportul tehnic explicativ cu privire la conținutul Deciziei nr. 52/09 și sunt detaliate în capitolul 4 al codului respectiv.

83 În special, alineatul 9 al articolului 63 prevede că Terna este obligată să transmită AEEG și utilizatorilor serviciilor de dispecerizare, cu privire la instalațiile esențiale de care dispun, în primul rând, un raport care să menționeze motivele care justifică înscrierea pe listă a instalațiilor de producție din acest grup, în al doilea rând, perioadele din an și împrejurările în care Terna prevede că fiecare dintre aceste instalații se va dovedi indispensabilă pentru securitatea rețelei, precizând despre care instalații este vorba, în al treilea rând, principalii parametri de funcționare prevăzuți și perioadele vizate din cursul anului calendaristic următor în cursul cărora parametrii respectivi urmează să fie verificați în funcție de previziunile realizate de Terna și, în al patrulea rând, o estimare a utilizării probabile a instalațiilor de producție și a tuturor celorlalte instalații care fac parte dintr-un grup în cursul perioadelor în care acestea s-ar putea dovedi indispensabile pentru a asigura gestiunea certă a rețelei electrice, calculată în mod separat, dacă este posibil, pentru fiecare dintre parametrii avuți în vedere.

84 Pe baza acestor date, utilizatorul dispecerizării comunică Terna, cu cel puțin 12 ore înainte de expirarea termenului de prezentare a ofertelor în cadrul PZU, care unități aparținând instalațiilor esențiale pentru soluționarea congestiilor vor servi la executarea obligațiilor de ofertă.

85 De altfel, obligațiile care le revin utilizatorilor dispecerizării sunt stabilite la articolul 63 alineatul 7 și la articolul 64 alineatele 1-10 din anexa A la Decizia nr. 111/06, astfel cum a fost modificată prin Decizia nr. 52/09, care determină condițiile în care pot fi prezentate ofertele.

86 Regimul instalațiilor esențiale nu are caracterul discriminatoriu reproșat de Enel. Astfel, acest regim se aplică fără distincție în cazul tuturor operatorilor care, în cursul unei perioade date, dispun de una sau de mai multe instalații care, potrivit unor criterii tehnice obiective, se pot dovedi esențiale pentru satisfacerea necesarului de energie electrică al serviciilor de dispecerizare.

87 În ceea ce privește cerința potrivit căreia dispecerizarea trebuie realizată ținând seama de ordinea de prioritate economică a energiei electrice, nu rezultă din dosar că ofertele de vânzare prezentate pe PZU și pe PI nu sunt selectate de Terna pe baza criteriului numit al „meritului economic", începând cu oferta cea mai redusă și continuând în ordine crescătoare.

88 În sfârșit, în ceea ce privește cerința potrivit căreia reglementarea în discuție în acțiunea principală trebuie să fie verificabilă, trebuie menționat că Decizia nr. 52/09 este o decizie administrativă care, ca atare, pare să poată fi atacată pe cale jurisdicțională, astfel cum a arătat Terna în răspuns la o întrebare adresată în ședință. Trebuie menționat în această privință că o acțiune introdusă împotriva acestei decizii stă la baza acțiunii principale.

89 Din cele de mai sus rezultă că trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că Directiva 2003/54 și în mod special articolul 3 alineatul (2) și articolul 11 alineatele (2) și (6) din aceasta trebuie interpretate în sensul că nu se opun unei reglementări naționale, precum cea în discuție în acțiunea principală, care, în scopul reducerii prețului energiei electrice în interesul utilizatorului final și al securității rețelei electrice, impune operatorilor care dețin instalații sau de grupuri de instalații care, potrivit criteriilor stabilite de autoritatea națională de reglementare, sunt considerate esențiale pentru satisfacerea necesarului de energie electrică în raport cu serviciile de dispecerizare, obligația de a prezenta oferte pe piețele naționale de energie electrică în condițiile stabilite în prealabil de această autoritate, în măsura în care această reglementare nu depășește ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivului pe care îl urmărește. Revine instanței de trimitere sarcina de a verifica dacă, în cauza principală, este îndeplinită această condiție.

**Cu privire la cheltuielile de judecată**

90 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a doua) declară:

**Directiva 2003/54/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2003 privind normele comune pentru piața internă de energie electrică și de abrogare a Directivei 96/92/CE și în special articolul 3 alineatul (2) și articolul 11 alineatele (2) și (6) din aceasta trebuie interpretate în sensul că nu se opun unei reglementări naționale precum cea în discuție în acțiunea principală, care, în vederea reducerii prețului energiei electrice în interesul consumatorului final și al securității rețelei electrice, impune operatorilor care dețin instalații sau grupuri de instalații care, potrivit criteriilor stabilite de autoritatea națională de reglementare, sunt considerate esențiale pentru satisfacerea necesarului de energie electrică în raport cu serviciile de dispecerizare, obligația de a prezenta oferte pe piețele naționale de energie electrică în condițiile stabilite în prealabil de această autoritate, în măsura în care această reglementare nu depășește ceea ce este necesar pentru îndeplinirea obiectivului pe care îl urmărește. Revine instanței de trimitere competența de a verifica dacă, în cauza principală, această condiție este îndeplinită.**

Semnături